

תולדות עם ישראל בדורות האחרונים

לבתי ספר דתיים

חלק ב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(10×4)	—	40	נקודות
פרק שני	—	(26×1)	—	26	נקודות
פרק שלישי	—	(9×2)	—	18	נקודות
פרק רביעי	—	(4×4)	—	16	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הבא בתשובותיך עובדות, ואל תסתפק בהערכות כלליות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

פרק ראשון (40 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 10 נקודות).

1. **הסבר** את הסיבה הרעיונית ואת הסיבה הארגונית להקמת תנועת "הפועל המזרחי".
2. **הצג** שינוי אחד שחל בתפיסתם של היהודים את המצב הפוליטי או הביטחוני בארץ-ישראל בעקבות מאורעות תרפ"ט.
הצג השפעה אחת של מאורעות אלו על ערביי ארץ-ישראל.
3. בנספח שלפניך קריקטורה שפורסמה בעיתונות הרביזיוניסטית בשנת 1937 בתגובה על פרסום הצעת החלוקה של "ועדת פיל". בקריקטורה השוואה בין הצעת החלוקה לבין מעמד מתן תורה. עיין בה, וענה על השאלה שלפניך.
ציין מהי עמדת המאייר בנוגע להצעת החלוקה, והצג את מטרתו בהשוואה זו. בתשובתך **הצג** שניים מרכיבי הקריקטורה שבאמצעותם ניסה המאייר לבטא את עמדתו.
הצג את הדעה המנוגדת לדעתו של המאייר בנוגע להצעת החלוקה של "ועדת פיל".
4. **הסבר** את המדיניות של בריטניה בסוגיית ארץ-ישראל והעקורים לאחר השואה.
הצג שתיים מהמלצותיה של הוועדה האנגלו-אמריקנית שלא תאמו מדיניות זו.
5. בשלב השני של מלחמת העצמאות השתנה הרכבו של הכוח הערבי הלוחם.
הצג את השינוי, והסבר סיבה אחת לשינוי.
6. **הצג** שני מאפיינים של העלייה לארץ בעשור הראשון לאחר קום המדינה, לעומת העליות שלפני קום המדינה.

פרק שני – שואה (26 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 7-9.

בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב.

7. המדיניות הנאצית נגד היהודים ותגובת היהודים עליה

א. **הסבר** רעיון מרכזי באידאולוגיה הנאצית שהנחה את המשטר הנאצי בצעדיו נגד היהודים.

הצג חוק אחד שנחקק נגד היהודים בשנות ה־30 בהשראת רעיון זה.

(13 נקודות)

ב. "שאוהו בגאון, את הטלאי הצהוב" (רוברט ולטש, 4 באפריל 1933).

הסבר את התפיסה שאמירה זו מבטאת.

הצג דוגמה לתגובה של יהודי גרמניה על המדיניות הנאצית נגד היהודים בתקופה זו,

התואמת תפיסה זו.

(13 נקודות)

8. ההנהגה בגטו והלוחמים

א. **הסבר** את המורכבות של תפקיד היודנראט בגטאות.

הצג דוגמה למורכבות זו באחת מן הדילמות שעמדו לפני ראשי היודנראטים. (14 נקודות)

ב. **הצג** קושי אחד שהתמודדו עמו רק המורדים בגטאות.

הצג שני קשיים שהתמודדו עמם רק הפרטיזנים היהודים.

(12 נקודות)

9. מאמצי הצלה בתקופת השואה

א. **הצג** שתי מטרות שהיו לצנחנים שנשלחו מהיישוב בארץ-ישראל לאירופה, **והצג** הישג אחד שלהם. (13 נקודות)

ב. **הסבר** את המושג "חסידי אומות העולם".

ציין שתיים מדרכי ההצלה שבהן פעלו חסידי אומות העולם שלמדת עליהם.

(13 נקודות)

פרק שלישי (18 נקודות)

לפניך קטע מקור העוסק ברקע למלחמת ששת הימים. קרא אותו וענה על שתי שאלות: על אחת מן השאלות 10-11 (9 נקודות), ועל שאלה 12 (חובה) (9 נקודות). במשך כעשר שנים, מתום מבצע קדש, הקפידה מצרים לשמור על השקט לאורך הגבול עם ישראל ונמנעה מכל פעולה מתגרה בה. ההנהגה המצרית שבה והבהירה, כי לא תצא לעימות עם ישראל כל עוד לא תהיה מוכנה לכך. מצרים אף טרחה להדגיש בפני מדינות ערביות, ובראשן סוריה, כי היא לא תיגרר אחר ניסיונות מצדן "לחמם" את הגבול עם ישראל כדי לחייב אותה [את מצרים] לצאת לעימות עם ישראל. במחצית מאי 1967 החליטה ההנהגה המצרית, בראשות הנשיא נאצר, לקטוע את מצב הרגיעה. מצרים החלה להזרים כוחות לסיני, בהפרה בוטה של הסכמים והבנות שגובשו עם ישראל בתום מבצע קדש. בהמשך תבעה מצרים את פינוי כוח החירום של האו"ם, שהוצב בסיני לאחר מבצע קדש כדי לשמש חֵץ בין צבא מצרים לצבא ישראל. לאחר מכן הודיעה מצרים על חסימת מצרי טיראן לשיט ישראלי, בידעה ברורה שהחסימה היא עילה למלחמה מנקודת ראותה של מדינת ישראל. מצרים טענה כי פעולות אלה נועדו להרתיע את ישראל מלתקוף את סוריה, בעלת בריתה של מצרים. בין כך ובין כך פעולות אלה סימנו פגיעה חמורה בכושר ההרתעה של מדינת ישראל.

לנוכח סכנות חמורות אלה פתחה ישראל בדיאלוג אינטנסיבי עם הממשל האמריקני כדי לבחון את מידת התמיכה שיעניק לה בשעה קשה זו. ישראל תבעה מן הממשל כי יממש, הלכה למעשה, את מערכת הערבויות להבטחת ביטחונה של מדינת ישראל ושלמותה הטריטוריאלית. לאכזבתה, ההנהגה בישראל נוכחה לדעת בשלבים הראשונים של המשבר, כי ממשל הנשיא ג'ונסון מפנה לה עורף. לא זו בלבד שאין הוא מוכן לממש את הערבויות שהעניק לה, אלא שהוא אף מבקש להניא אותה [למנוע ממנה] ממימוש זכותה להגנה עצמית לנוכח הפעולות המתגרות של מצרים.

בשלבים המאוחרים יותר של המשבר חל שינוי מהותי בעמדת הממשל האמריקני. נראה כי שינוי זה נבע, במידה רבה, מן ההערכה שהלכה והתגבשה בממשל האמריקני שהפעילות המתגרה של מצרים פוגעת לא רק בישראל אלא גם במעמדה וביוקרתה של ארצות־הברית. שינוי זה תרם תרומה ניכרת להחלטתה של ישראל לצאת למלחמה ב־5 ביוני 1967. מלחמה זו הייתה עתידה לשנות את פני המזרח התיכון לשנים. תוצאותיה מלוות את מדינת ישראל עד ימינו אלה.

(מעובד על פי ז' שלום, דיפלומטיה בצל מלחמה: ישראל, ארצות־הברית ומצרים בשלביה הראשונים של תקופת ההמתנה,

23-14 במאי, 1967, עיונים בתקומת ישראל, 2006, עמ' 241-242)

ענה על אחת מן השאלות 10-11.

10. על פי הקטע, הצג את יחסה של מצרים לישראל במהלך העשור שלאחר מבצע קדש.

11. על פי הקטע, הסבר כיצד פירשה ישראל את הצעדים שנקטה מצרים במחצית מאי 1967, וכיצד הסבירה ההנהגה המצרית צעדים אלה.

שאלת חובה

12. על פי הקטע, הצג את עמדתה של ארצות־הברית בנוגע למלחמה בשלבים הראשונים של המשבר. על פי מה שלמדת, הסבר את ההשפעה של עמדה זו על האווירה בציבור בישראל.
הצג את החידוש שבמאמר זה בעניין עמדתו של הממשל האמריקני כלפי ההחלטה של ישראל לצאת למלחמה.

פרק רביעי (16 נקודות)

לפניך 7 שאלות (13-19). כל שאלה עוסקת במושג.

בחר בארבע שאלות, וענה על שני החלקים של השאלה (לכל מושג – 4 נקודות).

13. משטר טוטליטרי

- מהו משטר טוטליטרי? ציין שתי מדינות באירופה שהונהג בהן משטר זה במאה ה-20.
- ציין שני אמצעים להפעלת טרור במשטר זה.

14. פשיזם

- באיזו מדינה הונהג משטר פשיסטי, ובאיזו תקופה?
- ציין שניים מעקרונות הפשיזם.

15. מוסוליני

- מה הייתה מטרת "המצעד על רומא"?
- מה הייתה תגובת מלך איטליה על המצעד, ומה הייתה הסיבה לתגובה זו?

16. "מסך הברזל"

- מי טבע את הביטוי "מסך הברזל", ומתי?
- מה הייתה המטרה של ברית־המועצות בהצבת "מסך הברזל"?

17. "המלחמה הקרה"

- באיזו תקופה הייתה "המלחמה הקרה", ומדוע כונתה כך?
- ציין שני תחומים ש"המלחמה הקרה" באה לידי ביטוי בהם.

18. ברית נאט"ו

- מה הייתה המטרה שלשמה הוקמה ברית נאט"ו?
- ציין שתי מדינות שהיו חברות בה.

19. "ברית ורשה"

- מה היה הרקע להקמת "ברית ורשה"?
- מה הייתה ההתחייבות של המדינות החברות ב"ברית ורשה"? ציין שתיים מן המדינות האלה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח לשאלה 3 — קריקטורה

מעמד הר שנה"אי

לא נעשה ולא נשמע!...